

Spis treści

- CZĘŚĆ I**
- PROBLEM I ŚRODEK ZARADCZY**
- 1. WPROWADZENIE** 19
- Papier i złoto. Uporczywy problem drobnych pieniędzy. Model. Strona podażowa: mennica. Strona popytowa: posiadacz monety. Niedobory monet. Wyznaczanie ceny dobra konsumpcyjnego. Środki zaradcze. Historia. Układ rozdziałów książki.
- 2. TEORIA** 37
- Przyjmowanie wartości monety na podstawie jej ciężaru lub nominału. Podstawowa teoria jednego nominału. Monety o różnych nominałach. Podaż. Popyt. Interakcje podaży i popytu. Ekonomia dopasowania przedziałów. Paradoksalna dynamika. Samoistny spadek wartości: zalew zagranicznych monet. Koszty i pokusy. Koszt utraconych korzyści. Kastylijski eksperyment operacji otwartego rynku. Operacje otwartego rynku w warunkach obowiązywania zespołu zasad normatywnych. Widoczny koszt utraconych korzyści. Zaufanie do rządu w sytuacji $b_1 = 0$.
- 3. NASZA FILOZOFIA HISTORII** 65
- Historia a teoria. Wskazówki uzyskane dzięki naszemu modeli. Środki zaradcze. Nasza wersja historii.

CZĘŚĆ II

IDEE I TECHNOLOGIE

4. TECHNOLOGIA

75

Monety o niskich nominałach w średniowieczu. Siła nabywczą monet o niskich nominałach. Technologia średniowieczna: młot i stempel. Koszty produkcji i seniorat. Mechanizacja produkcji monet. Prasa śrubowa. Prasa walcowa. Inne wynalazki. Maszyna parowa. Fałszowanie, duplikowanie, imitowanie. Technologie i idee.

5. ŚREDNIOWIECZNE KONCEPCJE MONET I PIENIĄDZA

99

Średniowieczni juryści opowiadają się za koncepcją, którą w XX wieku głosili Kenneth Arrow i Gerard Debreu. Romaniści i kanoniści. Wypracowanie koncepcji powszechnie przyjmowanej w średniowieczu. Źródła wykorzystywane przez romanistów i stosowane przez nich metody. Pieniądz w prawnej doktrynie pożyczek. Test w środowisku, w którym istnieje tylko jeden rodzaj monet. Wiele walut i nominałów. Różne nominały. Monety z różnych kruszców. Wahania kursów wymiany: przypadek stałej wielkości należności. Wiele jednostek rozliczeniowych. Demonetyzacja. Płatności zaległe a niewynikająca z wartości metalu wartość zewnętrzną monety (*extrinseca*). Kursy wymiany — tendencje. Obniżka wartości monet przez zmniejszenie ilości kruszcu a reformy walutowe. Kwestia z dziedziny prawa publicznego: ustalanie stawki senioratu. Źródła wykorzystywane przez kanonistów. Obniżki wartości monet przez zmniejszanie ilości kruszcu a stawki senioratu. Uściślenia, wyjątki i odkrycia. Wczesne stwierdzenie o podwójnej zbieżności potrzeb. Romaniści usuwają sprzeczność. Spór kanonistów z romanistami w sprawie senioratu. Kolejny rozłam. Pomoc filozofów. Rysa się poszerza: obniżki wartości pieniądza przez zmniejszanie ilości kruszcu i/a finansowanie deficytu). Uwagi końcowe.

6. RENESANSOWE TEORIE PIENIĄDZA 139

Poprzednicy Adama Smitha. Spłaty zobowiązań, zakres prawnego środka płatniczego i nominalizm. Dumoulin rewolucjonista. Wpływ koncepcji Dumoulina. Dumoulin konserwatysta. Pieniądz *fiat*. Pieniądz *fiat* w teorii: Butigella. Powrót kwestii podwójnej zbieżności potrzeb. Inne sformułowania. Pieniądz *fiat* w praktyce. Warunki istnienia pieniądza *fiat* zachowującego wartość. Niezbędne ograniczenia w przypadku pieniądza *fiat*. Ograniczony zakres prawnego środka płatniczego. Teoria ilościowa. Wnioski płynące z doświadczenia kastylijskiego: pieniądz *fiat*. Hiszpania: Juan de Mariana (rok 1609). Przewidywanie inflacji. Francja: Henri Poullain (rok 1612). Uwagi końcowe.

CZĘŚĆ III

ENDEMICZNE NIEDOBORY MONET I „NATURALNE EKSPERYMENTY”

7. TROPY 167

Niedobory drobnych monet i głód kruszcu. Niedobory i zalewy monet. Pieniądze widma i jednostki rozliczeniowe. Swobodne bicie pieniądza. Dowody.

8. NIEDOBORY MONET W ŚREDNIOWIECZU 177

Anglia. Francja. Braki monet w innych regionach Europy. Uwagi końcowe.

9. ŚREDNIOWIECZNA FLORENCJA 187

Burzliwy debiut dużych monet w Toskanii. Afera quattrini. Pieniądze widma jako prawny środek płatniczy i jednostki rozliczeniowe. Florenckie pieniądze widma: informacje szczegółowe. Uwagi końcowe. Dodatek A: równoważniki mennicze i ceny mennicy. Dodatek B: wskaźnik cen towarów we Florencji w XIV wieku.

10. ŚREDNIOWIECZNA WENECJA 213

Cztery epizody. Piccolo i grosz w latach 1250–1320. Zmiany jednostek rozliczeniowych. Srebro i złoto w latach 1285–1353.

Dostosowanie jednostek rozliczeniowych. Soldino i dukat w latach 1360–1440. Przymiarki do pieniądza *fiat*. Torneselli w Grecji. Ekspansja w pobliżu Wenecji. Uwagi końcowe. Dodatek: równoważniki mennicze i ceny mennicy.

11. REWOLUCJA CENOWA WE FRANCJI 243

Zmiany cen względnych jako inflacja. Zaburzenia struktury nominalów monet. Podaż: przesunięcia cen względnych metali. Popyt: braki monet w obrębie przedziałów. Anatomia pieniądza i inflacji. Rodzaje monet i jednostek rozliczeniowych. Cena dobra konsumpcyjnego. Podaż: ceny względne złota i srebra. Obniżanie wartości monet bitych z bilonu. Tajemnicze zmiany kursów wymiany. Dowodów braków drobnych monet. Reakcje polityczne. Postrzeżenie problemu przez władze. Jednostka rozliczeniowa a prawny środek płatniczy. Jednostki rozliczeniowe a handel międzynarodowy: targi lyońskie. Reforma z 1577 roku. Upadek reformy. Uwagi końcowe. Dodatek: równoważniki mennicze i ceny mennicy.

12. PIENIĄDZE PEŁNIĄCE FUNKCJĘ ŻETONÓW I PIENIĄDZE OBLEŻENIOWE 277

Systemy poprzedzające zespół zasad normatywnych. Średniowieczne żetony. Pieniądze obleşeniowe. Pieniądze żetonowe wymienne na kruszcowe: wczesny eksperyment. Pierwsze przymiarki do zespołu zasad normatywnych.

CZĘŚĆ IV

ŚRODKI ZARADCZE I SKUTKI UBOCZNE

13. WIEK MIEDZI 289

Monety bite z samej miedzi. Eksperymenty w licznych państwach.

14. INFLACJA W HISZPANII 293

Elementy zespołu zasad normatywnych. Eksperyment kastylijski. Manipulowanie pieniądzem. Przebijanie monet. Obniżanie wartości

monet. Teoria kastylijskich monet o charakterze żetonów. Poszerzenie zbioru używanych symboli. Różnorodny reżymy. Dalsza nauka: aspekty nieokreśloności. Dowody. Koniec eksperymentu z monetami o charakterze żetonów. Porównanie z inflacją panującą w czasie rewolucji francuskiej. Niezamierzone konsekwencje dla Szwecji. Uwagi końcowe. Dodatek: ilość pieniędzy znajdujących się w obiegu a ceny.

15. **PODOBNE PRZYPADKI INFLACJI W EUROPIE W XVII WIEKU** 319
 Francja: flirt z inflacją. Katalonia. Niemcy. Rosja. Imperium osmańskie.

16. **WIELKA BRYTANIA POWOLI ZMIERZA KU ROZWIĄZANIU** 327
 System ze swobodnie wypuszczanymi żetonami i inne reżymy monetarne. Polityka leseferyzmu albo monopol: wahania w Wielkiej Brytanii. Monopol prywatny (1613–1644). Leseferyzm. Doktryna Slingsby'ego. Monopol władz. Wielka wymiana pieniędzy z roku 1696. System monetarny w okresie restauracji (1660–1688). Kryzys. Model z monetami o wartości nominalnej przewyższającej wartość użytego metalu. Debata prowadzona przez Locke'a i Lowndesa. Wielka wymiana pieniędzy. Locke: geniusz czy idiota?

17. **WIELKA BRYTANIA, PARYTET ZŁOTA I ZESPÓŁ ZASAD NORMATYWNYCH** 363
 Przypadkowy wzorzec. Ustawy i pułapy. Gwinea a ustawy dotyczące prawnego środka płatniczego. Prognozy Newtona. Złoty pieniądź staje się jednostką rozliczeniową. Monety o ciężarze niższym od wynikającego z ich wartości nominalnej. Nie zważać na pensy. Wprowadzenie w życie zasady normatywnej.

18. **ZWYCIĘSTWO ZESPOŁU ZASAD NORMATYWNYCH** 381
 Niemiecka unia walutowa z roku 1838. System dwukruszcowy a parytet złota. System dwukruszcowy w kraju o małej gospodarce. System dwukruszcowy na świecie. Przejście na złoto. Stany Zjednoczone. Unia Łacińska. Gapowicze w uniach

walutowych. Wydarzenie z 1873 roku. Wchodzi zespół zasad normatywnych, kulejąc.

19. IDEE, PROGRAMY POLITYKI MONETARNEJ I WYNIKI 399
Ewolucja koncepcji i instytucji. Nasza wersja historii. Eksperymenty. Najważniejsze zagadnienia. Przekonania i interesy. Jednostki rozliczeniowe i umowy nominalne. Drobne pieniądze a teoria monetarna. System izby walutowej, dolaryzacja i zespół zasad normatywnych. Rynki i rządy się uczą.

CZĘŚĆ V

FORMALNE UJĘCIE TEORII

20. TEORIA DROBNYCH PIENIĘDZY O PEŁNEJ 417
ZAWARTOŚCI KRUSZCU

21. MODEL 421
Produkcja. Produkcja dóbr konsumpcyjnych. Produkcja monet. Rząd. Sekwencja czasowa wydarzeń. Równowaga. Strategia analityczna. Problem przedsiębiorstwa. Konsekwencje warunków dotyczących zysków spekulacyjnych dla polityki monetarnej. Interpretacje wielkości σ . Monety o pełnej zawartości kruszcu i o zawartości mniejszej od wynikającej z wartości nominalnej. Problem gospodarstwa domowego.

22. NIEDOBORY MONET: PRZYCZYNY I OBJAWY 437
Przypadki równowagi, w których monet ani się nie przetapia, ani nie bije. Przypadek równowagi stacjonarnej, kiedy monet ani się nie wybija, ani nie przetapia. Niedobory monet o niskich nominalach. Niedobór drobnych monet, przy którym ani się ich nie wybija, ani nie przetapia. Stałe i przejściowe przypadki wzrostu wielkości ξ . Przykład logarytmiczny. Niedobory monet wywołują inflację. Braki drobnych pieniędzy wskutek wybijania monet o wysokich nominalach. Braki monet w następstwie przetapiania drobnych monet o pełnej zawartości kruszcu. Skutki paradoksalne i metody zaradcze.

23. ROZWIĄZANIA WDRAŻANE W CELU WYELIMINOWANIA
BRAKÓW MONET 457

System, w którym obowiązuje zespół zasad normatywnych.
Warianty zespołu zasad normatywnych. Zespół zasad norma-
tywnych bez wymienialności monet: doświadczenia kastylij-
skie. Pieniądz *fiat*.

24. NASZ MODEL I NASZA WERSJA HISTORII 467

SŁOWNICZEK 471

WYKAZ RYCIN 475

WYKAZ TABEL 477

BIBLIOGRAFIA 479

INDEKS AUTORÓW 495